

Byla C-451/18**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2018 d. liepos 10 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Győri Ítéltábla (Dėro regiono apeliacinis teismas, Vengrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2018 d. birželio 19 d.

Ieškovė:

Tibor-Trans Fuvarozó és Kereskedelmi Kft.

Atsakovė:

DAF TRUCKS N. V.

<...>

Byloje dėl ieškovės **TIBOR-TRANS Fuvarozó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság** (<...> *Tápszentmiklós*, Vengrija) <...> pareikšto ieškinio dėl žalos atlyginimo atsakovei **DAF TRUCKS N.V.** (<...> Eindhovenas, Nyderlandai) <...> *Győri Ítéltábla* (Dėro regiono apeliacinis teismas, Vengrija), gavęs ieškovės apeliacinį skundą dėl 2018 m. balandžio 19 d. <...> *Győri Törvénytörő* (Dėro bendrasis teismas, Vengrija) sprendimo, nerengdamas posėdžio, priima šią

NUTARTI:

Győri Ítéltábla (Dėro regiono apeliacinis teismas) pradeda prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą ir pateikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

Ar 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 7 straipsnio 2 dalyje nustatytą specialiosios jurisdikcijos taisyklę reikia aiškinti taip, kad valstybės narės teismas turi jurisdikciją kaip „vietos, kurioje įvyko <...> žalą sukėlus įvykis“ teismas, jeigu:

- ieškovės, kuri teigia patyrusi žalą, buveinė arba jos ekonominės veiklos ar turtinių interesų centras yra šioje valstybėje narėje;
- tik vienai atsakovei (sunkvežimių gamintoja), kurios buveinė yra kitoje valstybėje narėje, pateiktas ieškovės reikalavimas grindžiamas Europos Komisijos [sprendime] pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalį (buvusi EB steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalis) [konstatuotu] pažeidimu dėl kartelinių susitarimų dėl sunkvežimių mažmeninių kainų nustatymo ir bendrų kainų didinimo Europos ekonominėje erdvėje, kuris skirtas ne tik atsakovei bet ir kitiems adresatams;
- ieškovė įsigijo tik kitų karteliniame susitarime dalyvavusių įmonių pagamintus sunkvežimius;
- nėra jokių duomenų, kad bent vienas iš susitikimų, laikomų ribojančiais konkurencija, būtų įvykęs bylą nagrinėjančio teismo valstybėje;
- ieškovė paprastai sunkvežimius įsigydavo (jos teigimu, iškreiptomis kainomis) bylą nagrinėjančio teismo valstybėje ir tuo tikslu su šioje valstybėje veikiančiomis įmonėmis sudarydavo finansinės nuomos sutartis su galutiniu nuosavybės teisės perdavimu, tačiau, remiantis pačios ieškovės teiginiais, ji tiesiogiai derėjosi su sunkvežimių koncesionariais, o finansinės nuomos davėjas prie kainų, dėl kurių ji susitardavo, dar pridėdavo savo pelno maržą ir finansinės nuomos išlaidas, perduodamas ieškovei nuosavybės teises į sunkvežimius po sutarties įvykdymo jos galiojimo pasibaigimo momentu?

<...> [nacionalinės proceso teisės klausimai]

MOTYVAI

- 1 2016 m. liepos 19 d. Europos Komisija priėmė sprendimą byloje AT.39824 pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (pranešta dokumentu Nr. C(2016) 4673), kuriame ji pripažino, kad trys įmonės nuo 1997 m. sausio 17 d. iki 2010 m. rugsėjo 20 d. ir kitos dvylika įmonių, įskaitant atsakovę, nuo 1997 m. sausio 17 d. iki 2011 m. sausio 18 d. dalyvavo karteliniame susitarime ir (arba) prisiėmė už jį atsakomybę ir taip pažeidė SESV 101 straipsnį. Įmonė *Volvo / Renault* buvo iš dalies atleista nuo baudos. Šiame sprendime su šiuo pažeidimu susiję produktai yra sunkvežimiai, kurių masė yra nuo 6 iki 16 tonų (toliau – vidutiniai sunkvežimiai) ir sunkvežimiai, kurių masė didesnė nei 16 tonų (toliau – sunkieji sunkvežimiai) – tiek sunkvežimiai be priekabos, tiek vilkikai. Pažeidimą sudaro karteliniai susitarimai dėl sunkvežimių kainų EEE nustatymo ir bendrų kainų didinimo, taip pat pasirinktas išmetamųjų teršalų technologijų, būtinų pagal EURO 3–6 standartus, naudojimo vidutiniuose ir sunkiuosiuose sunkvežimiuose pradžios laikas ir išlaidų perkėlimas. Iki 2004 m. diskusijose dėl kainų, kainų didinimo ir naujų emisijos normų nustatymo tiesiogiai vyko sprendimų adresatų buveinėse. Bent nuo 2002 m. rugpjūčio buvo vedami pokalbiai per Vokietijos dukterines įmones, kurios, skirtingu mastu, apie juos informavo savo būstines. Informacijos

mainai vyko tiek daugiašaliu, tiek dvišaliu lygiu. Šiuos kartelinius susitarimus sudarė tiek susitarimai, tiek suderinti veiksmai dėl sunkvežimių kainų EEE nustatymo ir bendrų kainų didinimo siekiant EEE mastu suderinti bendrų kainas ir pagal EURO 3–6 standartus reikalaujamų emisijų technologijų taikymo pradžios laikas ir išlaidų perkėlimas.

Komisija atsakovei ir įmonei *PACCAR Inc.* solidariai skyrė 752 679 000 dydžio eurų baudą.

- 2 [Ribotos atsakomybės bendrovė] ieškovė, įsteigta 1997 m., teikia vidaus ir tarptautinio prekių pervežimo paslaugas. Nors pradžioje savo veikloje ji naudojo tik naudotas transporto priemones, nuo dvidešimt pirmojo amžiaus pirmojo dešimtmečio pirmųjų metų palaiptai pradėjo įsigyti naujų sunkvežimių. Bendrai, pati ieškovė pasirinkdavo sunkvežimius pas Vengrijos koncesionarius, o pirkimus finansuodavo Vengrijoje registruotos finansinės nuomos bendrovės. Šiais tikslais ieškovė sudarydavo finansinės nuomos sutartis su galutiniu nuosavybės teisės perdavimu, o finansuotoja prie kainos, su kuria ieškovė sutiko, pridėdavo finansinės nuomos sąnaudas ir savo pelno maržą. Paprastai nuosavybės teisė į sunkvežimius būdavo perduodama ieškovei įvykdžius finansinės nuomos sutartį jos galiojimo pasibaigimo momentu.
- 3 Pažymėtina, kad nebuvo įmanoma tiesiogiai įsigyti iš gamintojo kaip galutiniam naudotojui, ir kad bet kuriuo atveju ieškovė neišsigijo jokio atsakovės pagaminto sunkvežimio. Paskutinį kartą ieškovė sunkvežimį įsigijo 2008 m.
- 4 Be ieškovės nagrinėjamoju laikotarpiu pirkimus įvykdė bendrovės *SPRINT 2004 Kft.*, *S+I 2005 Kft.* ir *T+A 2005 Kft.*, kurios 2007 m. balandžio 4 d. buvo prijungtos prie ieškove esančios bendrovės, todėl, kiek tai susiję su minėtų bendrovių reikalavimais, ieškovė veikia kaip teisių perėmėja.
- 5 Ieškovė teismo prašė iš atsakovės priteisti jos naudai 31 295 EUR ir 38 033 440 HUF sumas, prie jų priskaičiuojant palūkanas už laikotarpį nuo 2008 m. liepos 1 d. iki visiško atsiskaitymo dienos, patirtai žalai, atsiradusiai dėl nesutartinių prievolių, atlyginti. Pateisindama šią žalą ji teigė, kad dėl kartelinių susitarimų sunkvežimius ji galėjo įsigyti tik už iškreiptą kainą.
- 6 Vengrijos teismų jurisdikciją ieškovė grindė Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta specialiosios jurisdikcijos taisykle, pagal kurią asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinyje kitoje valstybėje narėje byloje dėl civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto gali būti pareikštas vietas, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlęs įvykis, teismuose. Ji teigė, kad šioje nuostatoje kalbama ne tik apie vietą, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis, bet ir apie vietą, kurioje padaryta žala, ir kad vietas, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis, teismas paprastai turi geriausią galimybę priimti sprendimą, be kita ko, dėl ginčo artumo ir įrodymų rinkimo paprastumo (žr. sprendimą byloje *Zuid-Chemie*, C-189/08, ECLI:EU:C:2009:475). Jos manymu, šioje byloje pagal analogiją taikytinas Teisingumo Teismo sprendimas byloje

CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, ECLI:EU:C:2015:335 (toliau – Sprendimas CDC), kuriame nuspręsta, kad nagrinėjant ieškinį dėl žalos atlyginimo iš skirtingose valstybėse narėse įsisteigusių atsakovų dėl Komisijos konstatuoto vieno ir tęstinio SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimo, kurį darant dalyvavo šie atsakovai įvairiose valstybėse narėse skirtingose vietose ir skirtingu laiku, kiekvienas nukentėjusysis gali nuspręsti pareikšti ieškinį savo buveinės vietos teisme. Be to, ieškovė teigė, kad Vengrijos teismai objektyviai turi geriausias sąlygas spręsti, ar buvo įvykdytos būtinos sąlygos, siekiant pripažinti atsakovės atsakomybę. Kadangi pažeidimas buvo vykdomas visoje EEE teritorijoje, atsakovė pagrįstai turėjo tikėtis būti atsakove Vengrijos teismuose. Ieškovė pridūrė, kad tik ji patyrė žalingas kartelinio susitarimo pasekmes ir kad būtent jos finansinėje apskaitoje yra registruoti nuostoliai, sąnaudos ir išlaidos, susiję su finansinės nuomos sutarčių objektais, o taip pat ir materialusis turtas, ir todėl ji turi būti laikoma tiesiogiai nukentėjusiuoju asmeniu.

- 7 Atsakovė visų pirma prašė nutraukti bylą, kadangi, jos manymu, joks tinkamas kriterijus nepateisina Vengrijos teismų jurisdikcijos. Ji pažymėjo, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją normos, susijusios su specialiąja jurisdikcija, turi būti aiškinamos siaurai (byla *Kronhofer*, C-168/02, ECLI:EU:C:2004:364, 14 punktas). Nagrinėjamoju laikotarpiu susitikimai, kurie laikomi ribojančiais konkurenciją, vyko Vokietijoje, todėl pagal Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 dalį jurisdikciją turi Vokietijos teismai. Atsakovė teigė, kad ieškovė yra ne tiesioginė, bet netiesioginė pirkėja, todėl ieškovės tariamai patirta žala galėjo būti tik netiesioginė, nes ji nepirko sunkvežimių iš įmonių, kurios Komisijos sprendime įvardytos kaip pažeidėjos. Remdamasi Teisingumo Teismo sprendimu byloje *Universal Music International Holding*, C-12/15, ECLI:EU:C:2016:449, atsakovė pažymėjo, kad žala, kurią sudaro tik finansiniai nuostoliai, kurių atsiranda tiesiogiai ieškovo banko sąskaitoje ir kuriuos tiesiogiai nulėmė kitoje valstybėje narėje padarytas neteisėtas veiksmas, nesant kitų sąsajos elementų, nepagrindžia vietos, kurioje atsirado žala, teismų jurisdikcijos. Jos manymu, jurisdikcija taip pat negali būti pagrindžiama vien vieta, kurioje yra turtinių interesų centras. Jeigu būtų nustatyta, kad bet kuris pirkėjas savo valstybėje narėje gali netiesiogiai pareikšti reikalavimus bet kuriai įmonei, tai iš esmės reikštų, kad bet kuri įmonė galėtų būti atsakove bet kurioje valstybėje narėje, o tai keltų palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimo (*forum shopping*) grėsmę, kas visiškai prieštarauja siekiamam tikslui, kad valstybėje narėje nuolatinę gyvenamąją vietą turintis asmuo atsakovu gali būti tik savo valstybėje narėje, išskyrus nurodytas išimtis. Kadangi ieškovės reikalavimas atlyginti žalą nėra grindžiamas jos pasirašytais sutartimis, [atsakovė] daro išvadą, kad ji pagrįstai negali tikėtis, kad ieškovė atsakovei ieškinį pareikš savo pačios gyvenamojoje vietoje. Ji teigia, kad byloje CDC priimtas Teisingumo Teismo sprendimas neturi reikšmės, nes toje byloje, priešingai nei šioje byloje, šalys buvo tiesiogiai susijusios pagal sutartis, be to, toje byloje buvo neįmanoma nustatyti vietos, kurioje įvyko žalą sukėlus įvykis, o šioje byloje ji gali būti nustatyta – Vokietija; galiausiai, toje byloje ieškinyje buvo pareikštas įvairioms atsakovėms, turinčioms buveinę skirtingose valstybėse narėse, o šioje byloje jis pareikštas tik atsakovei.

- 8 Atsakovė pirmosios instancijos teismo paprašė pradėti prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą. Grįsdama savo prašymą ji teigia, jog nėra atitinkamos jurisprudencijos, susijusios su Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 dalies aiškinimu tuo atveju, kai ieškovė reikalauja atlyginti žalą, padarytą SESV 101 straipsnio 1 daliai prieštaraujančiais veiksmais, įvykdytais kitoje valstybėje narėje (arba kitose valstybėse narėse), tačiau su pažeidimu susijusią prekę įsigijo ne tiesiogiai iš, kaip įtariama, pažeidimą padariusios įmonės, o sudarydama finansinės nuomos sutartį su tiesioginiu perkės įgijėju.
- 9 Pirmosios instancijos teismas nutraukė bylą ir atmetė atsakovės prašymą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kadangi jis neprivalėjo jo pateikti. Jis pripažino pagrįstu atsakovės pateiktą teismų jurisdikcijos neturėjimu grindžiamą prieštaravimą. Jo teigimu, lemiamą reikšmę turėjo pagrindinis teisinis argumentas, kad kartelinio susitarimo sudarymas yra pagrindinis priežastinis veiksnys nustatant, ar šis susitarimas lėmė turto vertės sumažėjimą dėl sumokėto didesnio atlygio už įsigytas transporto priemones. Šiuo klausimu jis pažymėjo, kad Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 dalyje nustatytas specialiosios jurisdikcijos kriterijus yra vieta, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis, o ne vieta, kurioje atsirado žala.
- 10 Ieškovė dėl [pirmosios instancijos teismo] priimtos nutarties pareiškė apeliacinį skundą ir paprašė ją pakeisti bei panaikinti rezoliucinės dalies punktą dėl bylos nutraukimo.
- 11 Atsakovė prašo šią nutartį patvirtinti.
- 12 Prejudicinio sprendimo priėmimo procedūroje abi šalys iš esmės laikosi savo anksčiau pateiktų kaltinimų.
- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas siekia išsiaiškinti, ar vieta, kurioje įvyko ieškovės nurodytą žalą sukėles įvykis, gali šioje byloje pagrįsti Vengrijos teismų jurisdikciją. Teisingumo Teismas turėjo mažai progų priimti sprendimą civilinėse bylose dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo padaryta žala, kiek tai susiję su Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 dalies aiškinimu, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nėra įsitikinęs, kad, panašiai kaip ir byloje CDC, jurisdikciją turi ieškovės gyvenamosios vietos teismas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, pakanka atkreipti dėmesį į bylos, kurioje priimtas Sprendimas CDC, ir šios bylos skirtumus, ir kad dėl tos priežasties tampa neaišku, ar sutartinio ryšio tarp šių šalių nebuvimas turi reikšmės. Be to, reikia priminti, kad byloje *flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17*, generalinis advokatas M. Bobek savo išvadoje pasirėmė Komisijos rašytinėmis pastabomis, kuriose pastaroji nors ir nekritikavo neteigė, kad byloje CDC priimto sprendimo, tačiau išreiškė rimtų abejonių dėl to, kad šis sprendimas praktiškai gali lemti plačiai suprantamos *forum actoris* taisyklės suformavimą. Generalinis advokatas pareiškė, kad jam taip pat kyla didelių abejonių dėl šio konkretaus sprendimo byloje CDC aspekto ir

pažymėjo, kad Teisingumo Teismui gali tekti kažkada ateityje dar kartą nagrinėti šį klausimą (ECLI:EU:C:2018:136, 74 ir 75 punktai).

- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas pažymi, kad, jo manymu, derybos, kurios pripažintos ribojančiomis konkurenciją, vyko ne Vengrijoje, tačiau nenustatyta, ar jos vyko tik vienoje ar keliose valstybėse narėse.
- 15 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas pradėjo prejudicinio sprendimo procedūrą pagal SESV 267 straipsnį ir pateikė Teisingumo Teismui šios nutarties rezoliucinėje dalyje suformuotą klausimą su jame nurodytomis kumuliatyviomis sąlygomis.
- 16 <...>
- 17 <...> [nacionalinės proceso teisės klausimai]

Dėras, 2018 m. birželio 19 d.

<...> [parašai]